

BISKOPSBREVET *LIVETS BÖRJAN OCH LIVETS SLUT:*

”Etiken måste ligga jämsides med tekniken”

23 januari lanserades ett nytt biskopsbrev med titeln *Livets början och livets slut – redskap för orientering i etiska vägval*. Inför skrivandet tog biskoparna hjälp av palliativa teamet i Ludvika.

Biskopsbrevet talar om gränsen mellan liv och död, hur det är att gå över den gränsen och hur det är att stå nära en person som gör det. Men den talar lika mycket om vad det är att vara människa, ur ett kristet perspektiv.

Karl Henrik Eriksson är chef för palliativa teamet i Ludvika samt ordförande i palliativa rådet i Region Dalarna och har varit rådgivande i processen fram till färdigt biskopsbrev.

Biskoparna har träffat Karl Henrik Eriksson och två av hans kollegor inför skrivandet. Rådgivarna fick även läsa brevet som utkast.

– Jag blev överraskad när jag läste brevet. Det ger mig en känsla av ödmjukhet inför livet och människan. Jag får vägledning i mitt liv och reflektion i mitt arbete.

Han tycker att texter som denna är viktiga i vårt samhälle i dag.

– Vi har ett hårt samhällsklimat och behöver en motpol som gör att vi stannar upp och tänker på vad vi är till för och reflektera över vad det är att vara människa och medmänniska. Vi är till för varandra och vi klarar oss inte utan varandra.

I BREVET skriver biskoparna om hur framsteg inom de medicinska vetenskaperna har skapat nya förutsättningar för till exempel fosterdiagnostik, abort, organ donation och dödshjälp. Utvecklingen gör att samhället ställs inför nya vägval.

– Vår hållning är att etiken måste ligga jämsides med tekniken. Vi måste diskutera vad ett värdigt liv är. För mig som vuxit upp med en lillebror som är hjärnskadad så kommer det här väldigt nära. Livet är så mycket mer än prestationer som kan mätas, säger Mikael Mogren.

Biskopsbrevet och Karl Henrik Eriksson tar ställning mot döds hjälp.

Biskopsbrevet om livets början och livets slut beskriver en kristen människosyn av i dag.

FOTO: GETTY IMAGES

– Har man en bra palliativ vård behöver man inte gå in på assisterat självmord eller dödshjälp, resonerar Karl Henrik Eriksson. Vi skapar en trygghet och tillit till att vi ger bra vård tills livet tar slut och man dör. Vi behandlar alla utefter vilket behov individen har och behöver hjälp med. All mänsklig kontakt grundar sig i förtroende. Den kontakten får även mig som vårdpersonal att växa som människa.

TACK VARE medicinsk utveckling och bättre möjligheter till smärtlindring har synen på lidandet för den enskilda människan minskat, men det gör något med samhällets syn på lidande. Biskoparna skriver: ”Upplevelsen av lidande innebär inte i sig att en människa är mindre värd.”

– Att vi är sårbara och beroende är våra största tillgångar, som människor. De egenskaperna kan upplevas som problem som man vill ta bort. Det är ett viktigt kristet bidrag att säga att vi är sårbara och beroende, säger Mikael Mogren.

Han ser en risk att lidande blir en klassfråga.

– Den som har framgång och status ska inte åka gräddfil i vår-

Mikael Mogren.

Karl Henrik Eriksson.

FAKTA

Biskopsbrev

● Biskoparna i Svenska kyrkan har sedan flera decennier återkommande skrivit så kallade biskopsbrev om aktuella ämnen för kyrka och samhälle. Under 2000-talet har ämnena varit kyrkans undervisning, dop och nattvard, diakoni och klimat.

● Biskopsbrevet ges ut i tryckt form och finns även tillgängligt på Svenska kyrkans webbplats: Biskopsbrev om livets början och livets slut – Svenska kyrkan.

den. Den som är fattig och utslagen ska bemötas med samma värdighet och resurser. Det här måste vi prata om ordentligt så att vi inte hamnar fel.

KARL HENRIK Eriksson betonar att vården måste utgå från individen och vilken nytta behandlingen har för den enskilde. Varje person har rätt att bestämma över sin behandling om man ska ha eller avstå från den.

– Men vi måste vara väldigt observanta på att hur man prioriterar inom vården, alltid stå upp för den svaga i samhället och se till att den får den vård och omsorg som den behöver. I morgon kan det vara din tur. Den allmänna uppfattningen i dagens samhälle är nog att den som kan prata för sig har lättare att komma fram i vårddöerna och inom den sociala omsorgen.

Han nämner Kanada som exempel på ett land där man tillåter assisterat självmord.

– Där ökar efterfrågan på detta. Och nu kommer förslag om att även deprimerade och psykiskt sjuka ska få möjlighet att söka om assisterat självmord. Men är de kapabla att fatta det beslutet? Som medmänniskor har vi ett an-

svar att se vår medmänniska och hjälpa henne.

SAMTIDIGT KAN Karl Henrik Eriksson minnas tillfällena under sin tid när han arbetade i akutsjukvården då han ibland ifrågasatte strävan att alltid rädda liv.

– Vi kunde kämpa så hårt för att patienten skulle överleva och det hände att jag frågade mig själv efteråt: Var det rätt?

Biskoparna skriver om de här svåra besluten och hur vi kan tänka både innan och efter ett beslut är fattat. Ibland fattar vi fel beslut. Och en del beslut är oåterkalleliga. För biskoparna handlar det om att vi är människor, både syndare och rättfärdig i en och samma individ. Något vi måste leva med.

– Om man lever framåt och tar ansvar kommer det att bli fel. Det är det enda vi vet om ansvarsfulla uppgifter. Guds nåd säger att vi är älskade ändå. Vi kanske inte alltid blir älskade av människor, men i Guds värld är vi alltid älskade, oavsett vad vi gjort eller inte gjort, fyller Mikael Mogren i.

Tänker ni ofta på er egen död?

– Döden är närvarande i mitt liv. Jag tänker på att jag ska lämna allt jag håller på med. Jag försöker leva på ett sådant sätt att det är lätt att komma efter mig. Jag är inte rädd för att dö, men jag blir alltid omtumlad av andras död. Jag kan inte helt acceptera att människor försvinner, säger Mikael Mogren

KARL HENRIK Eriksson växte upp granne med begravningsentreprenören. Han jobbade på kyrkogården som ung och har sedan arbetat i vården.

– Jag har levt vid sidan av döden hela livet och jag tror inte att man kan jobba med det här om man inte har accepterat sin egen dödlighet. Men det är en sak att se det utifrån, en annan att tänka på min egen död. Nu är jag så pass gammal att jag vet att döden närmar sig. Jag är inte rädd men jag vill inte dö, jag vill hänga kvar så länge som möjligt.

HANNA WALLSTEN

VILL DU:

- Må Bättre?
- Orka Mer?
- Sova Bättre?
- Spara Pengar?

Förmånsnytt – bra för dig på många sätt!

Trafikverket: Anställda som cyklar regelbundet har 15 % lägre sjukfrånvaro (undersökning 2023).
Elcykel från 357 kr /mån. (med 33 % marginalsatt), cykel från 123 kr. /mån. Tryggt, bekvämt & ekonomiskt.
Mer än 1.500 kvalitetscyklar att välja mellan. 15.000+ cyklar hos nöjda anställda hos svenska arbetsgivare.
UTAN KOSTNAD för ARBETSGIVAREN! Kontakta: thomas@personalcyklar.se www.personalcyklar.se